

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

15. června 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13/EHS – Článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 – Hypoteční úvěr indexovaný na cizí měnu – Ujednání o směně – Určení směnného kurzu mezi touto cizí měnou a národní měnou – Důsledky konstatování zneužívající povahy ujednání – Důsledky zrušení smlouvy v plném rozsahu – Možnost vymáhat pohledávky jdoucí nad rámec vrácení částek sjednaných ve smlouvě a zaplacení úroků z prodlení – Újma spotřebitele – Nemožnost nakládat s měsíčními splátkami uhrazenými bance – Újma banky – Nemožnost nakládat s finančními prostředky vyplacenými spotřebiteli – Odrazující účinek zákazu zneužívajících ujednání – Účinná ochrana spotřebitele – Soudní výklad vnitrostátní právní úpravy“

Ve věci C-520/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím okresního soudu pro Varšavu-střed ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie, Polsko) ze dne 12. srpna 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 24. srpna 2021, v řízení

Arkadiusz Szcześniak

proti

Bank M. SA,

za účasti:

Rzecznika Praw Obywatelskich,

Rzecznika Finansowego,

Prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa – Śródmieście w Warszawie,

Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin (zpravodaj)
a O. Spineanu-Matei, soudci,

* Jednací jazyk: polština.

generální advokát: A. M. Collins,

za soudní kancelář: M. Siekierzyńska, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. října 2022,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Arkadiusze Szcześniaka: R. Górski a P. Płaska, radcowie prawni,
- za Bank M. SA: A. Cudna-Wagner a G. Marzec, radcowie prawni, a B. Miąskiewicz a M. Minkiewicz, adwokaci,
- za Rzecznika Praw Obywatelskich: M. Taborowski, jako Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich, B. Wojciechowska, radca prawny, a G. Heleniak, adwokat,
- za Rzecznika Finansowego: B. Pretkiel, jako Rzecznik Finansowy, ve spolupráci s: P. Tronowska a M. Obroślak, radcowie prawni,
- za Prokuratora Prokuratury Rejonowej Warszawa – Śródmieście w Warszawie: M. Dejak, prokurator delegowany do Prokuratury Regionalnej w Warszawie, a M. Dubowski, Prokurator Okręgowy w Warszawie,
- za Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego: J. Jastrzębski, předseda Komise pro finanční dohled, K. Liberadzki a A. Tupaj-Cholewa, radca prawny,
- za polskou vládu: B. Majczyna a S. Żyrek, jako zmocnění,
- za portugalskou vládu: P. Barros da Costa, C. Chambel Alves, A. Cunha a S. Fernandes, jako zmocněnkyně,
- za Evropskou komisi: N. Ruiz García a A. Szmytkowska, jako zmocnění,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. února 2023,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288; a oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Arkadiuszem Szcześniakem (dále jen „A. S.“) a Bank M. SA ve věci žaloby, jejímž cílem je vymožení pohledávky vyplývající z použití finančních prostředků získaných na základě smlouvy o hypotečním úvěru, která musí být zrušena, jelikož nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 V desátém a dvacátém čtvrtém bodě odůvodnění směrnice 93/13 je uvedeno:

„vzhledem k tomu, že účinnější ochrany spotřebitele lze dosáhnout přijetím jednotných právních předpisů v oblasti zneužívajících ujednání; [...]

[...]

vzhledem k tomu, že soudy nebo správní orgány členských států musí mít k dispozici odpovídající a účinné prostředky, aby zabránily dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách se spotřebiteli“.

- 4 Článek 6 odst. 1 této směrnice zní takto:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

- 5 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Polské právo

- 6 Článek 5 občanského zákoníku (ustawa – Kodeks cywilny) ze dne 23. dubna 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 16), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „občanský zákoník“), stanoví:

„Právo nelze vykonávat v rozporu s jeho sociálně-ekonomickým účelem nebo se zásadami společenského soužití. Takové jednání nebo opomenutí oprávněného se nepovažuje za výkon tohoto práva a není chráněno.“

- 7 Článek 222 odst. 1 tohoto zákoníku stanoví:

„Vlastník může požadovat, aby mu osoba, která fakticky drží věc, jež mu náleží, tuto věc vrátila, ledaže je tato osoba vůči vlastníkovu oprávněna věc držet.“

- 8 Článek 358¹ odst. 1 až 4 tohoto zákoníku zní:

„1. Pokud je předmětem závazku od okamžiku jeho vzniku peněžitá částka, k plnění dochází zaplacením její nominální hodnoty, nestanoví-li zvláštní předpis jinak.

2. Strany si mohou ve smlouvě ujednat, že výše peněžitého plnění bude určena na základě jiného hodnotového měřítko, než jsou peníze.

3. Dojde-li po vzniku závazku k podstatné změně kupní síly peněz, soud může s přihlédnutím k zájmům stran a v souladu s pravidly společenského soužití změnit výši nebo způsob peněžitého plnění, a to i v případě, že bylo toto plnění stanoveno soudním rozhodnutím nebo ve smlouvě.

4. Prodávající nebo poskytovatel nemůže požadovat změnu výše ani způsobu peněžitého plnění, pokud toto plnění souvisí s provozem jeho podniku.“

9 Článek 361 odst. 1 a 2 uvedeného zákoníku stanoví:

„1. Osoba povinná k náhradě újmy odpovídá pouze za běžné následky jednání nebo opomenutí, které újmu způsobilo.

2. Pokud právní předpis nebo smlouva nestanoví jinak, v rámci výše definovaných mezí zahrnuje náhrada újmy ztráty vzniklé poškozenému a zisk, kterého by dosáhl, kdyby k újmě nedošlo.“

10 Článek 385¹ odst. 1 a 2 občanského zákoníku zní takto:

„1. Ujednání spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud jeho práva a povinnosti upravují způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy a hrubě porušuje jeho zájmy (nedovolené ujednání). Tím nejsou dotčena ujednání, která vymezují hlavní povinnosti stran, včetně ceny nebo odměny, pokud jsou formulována jednoznačně.

2. Jestliže smluvní ujednání není podle odstavce 1 pro spotřebitele závazné, zůstávají strany vázány ostatními ujednáními smlouvy.“

11 Článek 405 tohoto zákoníku stanoví:

„Každý, kdo bez právního důvodu získal majetkový prospěch na úkor jiné osoby, je povinen vydat tento prospěch *in natura*, a není-li to možné, poskytnout náhradu odpovídající hodnotě tohoto prospěchu.“

12 Článek 410 odst. 1 a 2 uvedeného zákoníku stanoví:

„1. Ustanovení předchozích článků se použijí zejména v případě bezdůvodného plnění.

2. K bezdůvodnému plnění dochází tehdy, jestliže osoba, která plnění poskytla, vůbec nebyla povinna jej poskytnout nebo nebyla povinna jej poskytnout osobě, které poskytnuto bylo, nebo jestliže odpadl důvod plnění nebo jestliže nebylo dosaženo cíle plnění nebo jestliže bylo právní jednání vyžadující poskytnutí plnění neplatné a po poskytnutí plnění se nestalo platným.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

13 A. S. a jeho manželka E. S. uzavřeli dne 25. července 2008 s Bank M. smlouvu o hypotečním úvěru ve výši 329 707,24 polských zlotých (PLN) (přibližně 73 000 eur) s variabilní úrokovou sazbou, a to na dobu 336 měsíců (dále jen „smlouva o hypotečním úvěru“). Ujednání této smlouvy nebyla sjednána individuálně. Úvěr byl indexován na švýcarský frank (CHF) a ve smlouvě bylo ujednáno, že měsíční splátky úvěru mají být placeny v polských zlotých po směně na základě prodejního kurzu švýcarského franku podle devizového kurzovního lístku, který Bank M. uplatňovala ke dni úhrady každé měsíční splátky. Na základě dodatku ke zmíněné smlouvě, uzavřeného dne 6. září 2011, bylo A. S. a E. S. umožněno platit měsíční splátky úvěru přímo ve švýcarských francích.

- 14 Žalobou podanou dne 31. května 2021 se A. S. domáhal, aby Bank M. zaplatila částku 3 660,76 PLN (přibližně 800 eur) navýšenou o zákonné úroky z prodlení ode dne 8. června 2021 do dne zaplacení. Na podporu žaloby A. S. tvrdil, že smlouva o hypotečním úvěru obsahuje zneužívající ujednání, v jejichž důsledku je neplatná, takže Bank M. inkasovala měsíční splátky úvěru bez právního důvodu.
- 15 A. S. uvedl, že na základě toho, že Bank M. použila v období od 1. října 2011 do 31. prosince 2020 částku 7 769,06 PLN (přibližně 1 700 eur) odpovídající měsíčním splátkám zaplaceným v období od června 2011 do září 2011, dosáhla zisku ve výši 7 321,51 PLN (přibližně 1 600 eur). A. S. proto požadoval, aby Bank M. vyplatila polovinu této částky, tj. 3 660,76 PLN (přibližně 800 eur); druhá polovina přitom připadá jeho manželce E. S., která není účastnicí původního řízení.
- 16 Bank M. ve vyjádření k žalobě podaném dne 1. července 2021 navrhla, aby byla žaloba A. S. zamítnuta, přičemž tvrdila, že smlouva o hypotečním úvěru nemá být zrušena, jelikož zneužívající ujednání neobsahuje, a pokud by uvedená smlouva měla být zrušena, domáhat se vyplacení pohledávky z titulu užívání finančních prostředků bez právního důvodu by mohla pouze Bank M., a nikoli A. S.
- 17 Okresní soud pro Varšavu-střed ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie, Polsko), který je předkládajícím soudem, podotýká, že A. S. zpochybňuje ujednání obsažená v čl. 2 odst. 2 a čl. 7 odst. 1 smlouvy o hypotečním úvěru, podle nichž se převod švýcarských franků na polské zloté a polských zlotých na švýcarské franky, pokud jde o jistinu a měsíční splátky úvěru, provádí na základě směnného kurzu stanoveného Bank M. (tzv. „ujednání o směně“).
- 18 Předkládající soud vysvětluje, že taková ujednání o směně, jako jsou ujednání dotčená ve sporu v původním řízení, polské soudy jednotně považují za nedovolená smluvní ujednání a že byla zapsána do rejstříku nedovolených ujednání vedeného předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a spotřebitelů (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Polsko).
- 19 Předkládající soud dále uvádí, že v otázce účinků výskytu takových zneužívajících ujednání o směně ve smlouvě o hypotečním úvěru zatím vnitrostátní judikatura jednotná není. Od vydání rozsudku ve věci Dziubak (C-260/18, EU:C:2019:819), k němuž došlo dne 3. října 2019, nicméně ve vnitrostátní judikatuře jednoznačně převažuje názor, že jsou-li ujednání tohoto typu ve smlouvě o úvěru obsažena, smlouva je neplatná.
- 20 Pokud jde o důsledky zrušení smlouvy podle vnitrostátního práva, předkládající soud uvádí, že se má za to, že smlouva, která byla prohlášena za neplatnou, nebyla nikdy uzavřena (neplatnost *extunc*). Pokud smluvní strany na základě této smlouvy uskutečnily určitá plnění, mohou požadovat jejich vrácení, jelikož se jedná o bezdůvodná plnění.
- 21 Předkládající soud konkrétně vysvětluje, že banka může po dlužníkovi požadovat vrácení ekvivalentu jistiny úvěru, který mu byl poskytnut, a dlužník může po bance požadovat vrácení ekvivalentu zaplacených měsíčních splátek úvěru a poplatků, které si banka naúčtovala. Předkládající soud upřesňuje, že každá smluvní strana může požadovat i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení.
- 22 Předkládající soud však zdůrazňuje, že vnitrostátní judikatura není jednotná stran otázky, zda se strany neplatné smlouvy o úvěru mohou kromě zaplacení částek uvedených v bodě 21 tohoto rozsudku domáhat i zaplacení jiných částek, a to z toho důvodu, že finanční prostředky byly po

určitou dobu používány bez právního titulu. Důvodem, jehož se smluvní strany dovolávají na podporu takových nároků nejčastěji, je bezdůvodné obohacení a vydání bezdůvodně poskytnutého plnění.

- 23 Předkládající soud má za to, že k otázce, zda se strany smlouvy o úvěru, která byla prohlášena za neplatnou, mohou domáhat vrácení částek jdoucích nad rámec částek, které si tyto strany vyplatily v rámci plnění této smlouvy, se Soudní dvůr z hlediska směrnice 93/13 dosud nevyjádřil.
- 24 Předkládající soud je toho názoru, že nemá-li dojít k ohrožení cílů směrnice 93/13, žádný jiný nárok banky než vrácení finančních prostředků vyplacených spotřebiteli (a případně zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení) nelze akceptovat. Zmíněný soud uvádí, že jelikož je neplatnost smlouvy o úvěru důsledkem jednání banky, která použila zneužívající ujednání, je třeba zabránit tomu, aby měla ze svého jednání – které neodporuje pouze směrnici 93/13, ale také požadavkům dobré víry a dobrých mravů – prospěch. Přiznání prospěchu prodávajícím nebo poskytovatelům, kteří použili zneužívající ujednání, je rovněž v rozporu s potřebou zajistit odrazující účinek zákazu takových ujednání stanoveného směrnicí 93/13.
- 25 Předkládající soud má za to, že kdyby bylo takové řešení přípustné, spotřebitel, který se dozvěděl o existenci zneužívajícího ujednání, by raději smlouvu i nadále plnil, než aby se domáhal svých práv, jelikož by mohl být v důsledku neplatnosti smlouvy vystaven negativním finančním důsledkům, jako je zaplacení odměny za používání finančních prostředků.
- 26 Co se naproti tomu týče spotřebitele, předkládající soud podotýká, že jeho možnost požadovat vyplacení částek jdoucích nad rámec měsíčních splátek, které zaplatil bance, a případně zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení, poplatků, provizí a pojistného, patrně není v rozporu se zásadou efektivity.
- 27 Předkládající soud je nicméně toho názoru, že kdyby bylo spotřebitelům umožněno požadovat po prodávajících nebo poskytovatelích zaplacení takových částek z titulu používání měsíčních splátek bez právního důvodu, prodávající nebo poskytovatelé by byli nepřiměřeně sankcionováni.
- 28 Předkládající soud má kromě toho za to, že možné právní důvody takových návrhů ze strany spotřebitelů jsou si svou povahou velmi podobné, takže by nebylo důvodné umožnit vymáhání tolika pohledávek současně; jinak by došlo k porušení zásady proporcionality. Poskytnutí takové možnosti by podle předkládajícího soudu odporovalo i zásadě právní jistoty, kterou je třeba chápat v tom smyslu, že je-li smlouva o úvěru prohlášena za v plném rozsahu neplatnou, jsou obě smluvní strany povinny vrátit si všechna peněžítá plnění poskytnutá na základě této smlouvy; na žádné jiné nároky se tato povinnost nevztahuje.
- 29 Za těchto podmínek se okresní soud pro Varšavu-střed ve Varšavě (Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 [...], jakož i zásady efektivity, právní jistoty a proporcionality vykládány v tom smyslu, že brání takovému soudnímu výkladu vnitrostátních předpisů, podle kterého se v případě, kdy je smlouva o úvěru uzavřena mezi bankou a spotřebitelem považována za neplatnou od samého počátku, protože obsahuje zneužívající ujednání, mohou smluvní strany kromě vrácení peněžitých částek zaplacených na základě plnění této smlouvy (pokud jde o banku, vrácení jistiny úvěru, a pokud jde o spotřebitele vrácení splátek

úvěru, poplatků, provizí a pojistného) a zákonných úroků z prodlení plynoucích ode dne výzvy k zaplacení domáhat i jakýchkoli jiných plnění, včetně pohledávek (zejména odměny, náhrady škody, náhrady výdajů nebo valorizace plnění) z titulu, že:

1. osoba, která poskytla peněžité plnění, byla dočasně zbavena možnosti využívat své finanční prostředky, takže ztratila možnost je investovat, a tím dosáhnout zisku,
2. osoba, která poskytla peněžité plnění, nesla náklady na správu smlouvy o úvěru a na převod finančních prostředků druhé straně,
3. osoba, která obdržela peněžité plnění, mohla dočasně využívat cizí finanční prostředky, které mohla investovat, a tím dosáhnout zisku,
4. osoba, která obdržela peněžité plnění, dočasně mohla bezúplatně využívat cizí finanční prostředky, což by za tržních podmínek nebylo možné,
5. kupní síla peněz v průběhu času klesala, což pro osobu, která poskytla peněžité plnění, představuje faktickou ztrátu, a
6. na dočasné poskytnutí finančních prostředků za účelem jejich využívání lze nahlížet jako na poskytnutí služby, za niž strana, která poskytla peněžité plnění, neobdržela odměnu.“

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

- 30 Po přednesení stanoviska generálního advokáta podala Bank M. podáními došlými kanceláři Soudního dvora dne 10. března 2023 a dne 26. dubna 2023 návrh, aby bylo na základě článku 83 jednacího řádu Soudního dvora nařízeno znovuotevření ústní části řízení.
- 31 Na podporu tohoto návrhu Bank M. zaprvé uvádí, že na základě stanoviska generálního advokáta a zejména jeho argumentů uvedených v bodech 17, 19, 28, 29, 61, 62 a 66 nelze pochopit, jaký je rozsah nároků poskytovatele a spotřebitele, což brání správnému uplatnění zásad proporcionality a efektivity.
- 32 Bank M. si zadruhé klade otázku, zda je možné, aby se spotřebitelé, kteří si sjednali hypoteční úvěr v Polsku, nacházeli ve výhodnějším postavení než spotřebitelé, kteří si takový úvěr sjednali v jiném členském státě, kdyby získali právo domáhat se po bance kromě vrácení měsíčních splátek a poplatků i poskytnutí dalších plnění.
- 33 Bank M. zatřetí nesouhlasí s některými argumenty uvedenými ve stanovisku generálního advokáta.
- 34 A konečně začtvrté Bank M. tvrdí, že ústní část řízení musí být znovuotevřena, aby Soudní dvůr mohl objasnit, jaký dopad má na věc v původním řízení rozsudek ze dne 21. března 2023, Mercedes-Benz Group (Odpovědnost výrobců vozidel vybavených odpojovacími zařízeními) (C-100/21, EU:C:2023:229).

- 35 V tomto ohledu je třeba připomenout, že statut Soudního dvora Evropské unie ani jeho jednací řád neumožňují zúčastněným uvedeným v článku 23 tohoto statutu předkládat vyjádření v reakci na stanovisko přednesené generálním advokátem [rozsudek ze dne 21. března 2023, Mercedes-Benz Group (Odpovědnost výrobců vozidel vybavených odpojovacími zařízeními), C-100/21, EU:C:2023:229, bod 43 a citovaná judikatura].
- 36 Dále je potřeba připomenout, že podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU generální advokát předkládá veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora Evropské unie vyžadují jeho účast. Soudní dvůr není vázán ani tímto stanoviskem ani důvody, na základě kterých k němu generální advokát dospěl. Nesouhlas zúčastněného se stanoviskem generálního advokáta tedy nemůže sám o sobě představovat důvod ke znovuotevření ústní části řízení, a to bez ohledu na otázky, kterými se generální advokát ve stanovisku zabýval [rozsudek ze dne 21. března 2023, Mercedes-Benz Group (Odpovědnost výrobců vozidel vybavených odpojovacími zařízeními), C-100/21, EU:C:2023:229, bod 44 a citovaná judikatura].
- 37 Je pravda, že podle článku 83 jednacího řádu může Soudní dvůr kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídit znovuotevření ústní části řízení, zejména má-li za to, že věc není dostatečně objasněna, nebo předložil-li některý z účastníků řízení po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora, anebo má-li být věc rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl projednán mezi zúčastněnými uvedenými v článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie.
- 38 V projednávaném případě však Soudní dvůr uvádí, že má k dispozici všechny informace nezbytné k rozhodnutí a že projednávaná věc nemusí být rozhodnuta na základě argumentů, které nebyly mezi zúčastněnými projednány. A konečně, návrh na znovuotevření ústní části řízení uvedený v bodě 30 tohoto rozsudku nepoukazuje na žádnou novou skutečnost, jež by mohla mít rozhodující vliv na rozhodnutí, které má Soudní dvůr v této věci vydat.
- 39 Za těchto podmínek má Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta za to, že není důvodné nařídit znovuotevření ústní části řízení.

K předběžné otázce

K přípustnosti položené otázky a pravomoci Soudního dvora na ni odpovědět

- 40 Předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce rozebírá přípustnost otázky, kterou položil Soudnímu dvoru, jelikož tato otázka se týká jak nároků spotřebitele, tak nároků banky za situace, kdy je smlouva o hypotečním úvěru prohlášena za neplatnou; předkládající soud však rozhoduje pouze o návrhu podaném spotřebitelem.
- 41 Je třeba připomenout, že v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU je pouze věcí vnitrostátního soudu, jemuž byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tudíž položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 13. října 2022, Baltijas Starptautiskā Akadēmija a Stockholm School of Economics in Riga, C-164/21 a C-318/21, EU:C:2022:785, bod 32, jakož i citovaná judikatura).

- 42 Na otázky týkající se unijního práva se tedy vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny, nebo jestliže se jedná o hypotetický problém (rozsudek ze dne 13. října 2022, Baltijas Starptautiskā Akadēmija a Stockholm School of Economics in Riga, C-164/21 a C-318/21, EU:C:2022:785, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 43 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci se část předběžné otázky týká nároků poskytovatele vůči spotřebiteli, třebaže v daném případě Bank M. ke dni přijetí rozhodnutí o podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce žádný návrh v tomto smyslu nepodala, má předkládající soud za to, že přípustnost této části předběžné otázky je odůvodněna zaprvé tím, že zrušení smlouvy *ex tunc* má za následek vrácení plnění, která bezdůvodně poskytly obě smluvní strany, takže odpověď na celou předběžnou otázku je nezbytná k tomu, aby mohl rozhodnout o případných námitkách, které by poskytovatel mohl vznést proti návrhu spotřebitele.
- 44 Předkládající soud zadruhé Soudnímu dvoru sdělil, že podle výkladu, který převládá ve vnitrostátní judikatuře, platí, že pokud si obě smluvní strany bezdůvodně poskytly plnění stejného druhu a jejich plnění jsou důsledkem téhož právního vztahu, lze mít za to, že se bezdůvodně obohatila pouze ta strana, která získala větší plnění. Předkládající soud je proto ve věci v původním řízení v každém případě povinen posoudit opodstatněnost nároků obou smluvních stran.
- 45 A konečně zatřetí má předkládající soud za to, že kdyby nebyla poskytnuta odpověď na celou předběžnou otázku, byl by narušen odrazující účinek směrnice 93/13, jelikož banky působící v Polsku spotřebitelům veřejně vyhrožují závažnými důsledky, pokud se spotřebitelé rozhodnou domáhat se neplatnosti své smlouvy o hypotečním úvěru, pramenícími z toho, že tito poskytovatelé budou od spotřebitelů vymáhat pohledávky související s tím, že spotřebitelé používají finanční prostředky mimo smluvní rámec.
- 46 Na jednání před Soudním dvorem, které se konalo dne 12. října 2022, kromě toho Bank M. Soudnímu dvoru sdělila, že zahájila samostatné řízení, v němž se po A. S. domáhá náhrady z titulu používání půjčených finančních prostředků mimo smluvní rámec. Toto řízení však bylo přerušeno do okamžiku ukončení nyní probíhajícího řízení před Soudním dvorem.
- 47 Jak v daném případě uvedl generální advokát v bodech 31 až 33 svého stanoviska, projednávaná věc nespadá pod žádnou ze situací vyjmenovaných v bodě 42 tohoto rozsudku, v nichž lze vyvrátit domněnku relevance předběžné otázky. Z vysvětlení poskytnutých Soudnímu dvoru, jež jsou shrnuta v bodech 43 až 46 tohoto rozsudku, totiž vyplývá, že požadovaný výklad unijního práva má v rozsahu, v němž se týká nároků banky na náhradu jdoucí nad rámec vrácení jistiny v případě neplatnosti smlouvy o hypotečním úvěru, vztah k předmětu sporu v původním řízení, jelikož předkládající soud možná bude muset – a to případně i bez návrhu – takové nároky posoudit. Soudní dvůr má kromě toho k dispozici skutkové i právní poznatky nezbytné pro užitečnou odpověď na položenou otázku. Položená otázka je tedy přípustná.
- 48 Kromě toho je třeba připomenout, že přísluší vnitrostátnímu soudu, aby účastníkům řízení v rámci vnitrostátních procesních pravidel a s ohledem na zásadu ekvity v občanskoprávních řízeních objektivním a vyčerpávajícím způsobem sdělil, jaké právní důsledky může vyvolat

odstranění zneužívajícího ujednání, a to nezávisle na tom, zda jsou zastoupeni profesionálním zástupcem, či nikoli (rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, bod 97).

- 49 Taková informace je o to důležitější zvláště tehdy, může-li nepoužití zneužívajícího ujednání vést k prohlášení neplatnosti celé smlouvy, v důsledku čehož by případně byly vůči spotřebiteli uplatněny restituční nároky (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, bod 98).
- 50 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, v projednávané věci vyplývá, že spor před předkládajícím soudem se týká právě právních důsledků, které může mít zrušení smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, takže odpověď na tu část předběžné otázky, která se týká nároků poskytovatele vůči spotřebiteli, je nezbytná k tomu, aby předkládající soud mohl splnit povinnost informovat A. S. o takových důsledcích.
- 51 Bank M. kromě toho tvrdila, že Soudní dvůr nemá pravomoc odpovědět na tuto otázku, poněvadž se týká účinků zrušení smlouvy, které nejsou upraveny směrnicí 93/13, ale různými ustanoveními vnitrostátního práva, jejichž výklad spadá do výlučné pravomoci vnitrostátních soudů.
- 52 Ačkoliv je v tomto ohledu pravda, že Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se v rámci řízení o předběžné otázce vyjadřoval k výkladu vnitrostátních ustanovení, ani aby posuzoval, zda je správný jejich výklad, který poskytuje vnitrostátní soud, jelikož takový výklad je ve výlučné pravomoci vnitrostátních soudů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. července 2019, UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, bod 47 a citovaná judikatura), nic to nemění na tom – jak konstatoval generální advokát v bodě 35 svého stanoviska – že se předběžná otázka netýká výkladu polského práva, nýbrž výkladu čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 a zásad efektivity, právní jistoty a proporcionality.
- 53 Soudní dvůr tedy má pravomoc na položenou otázku odpovědět a tato otázka je přípustná.

K věci samé

Úvodní poznámky

- 54 Podle ustálené judikatury platí, že systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 spočívá na myšlence, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska vyjednávací síly i úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, ač nemůže ovlivnit jejich obsah (rozsudek ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 49 a citovaná judikatura).
- 55 Vzhledem k takovémuto nerovnému postavení ukládá směrnice 93/13 členským státům, aby stanovily mechanismus zajišťující, aby mohlo být každé smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, přezkoumáno za účelem posouzení, zda případně nemá zneužívající povahu. V tomto rámci vnitrostátnímu soudu přísluší, aby s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v čl. 3 odst. 1 a článku 5 směrnice 93/13 určil, zda vzhledem ke zvláštním okolnostem

projednávané věci splňuje takové ujednání požadavky dobré víry, vyváženosti a transparentnosti stanovené touto směrnicí (rozsudek ze dne 26. března 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 50 a citovaná judikatura).

- 56 Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, který představuje ochrana spotřebitele, ukládá směrnice 93/13 členským státům, jak vyplývá z jejího čl. 7 odst. 1 ve spojení s jejím dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění, povinnost zajistit odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebiteli. Za tímto účelem musí vnitrostátní soudy ponechat bez použití zneužívající ujednání, takže tato nebudou vůči spotřebiteli závazná, vyjma případu, kdy spotřebitel s tímto nesouhlasí [rozsudek ze dne 10. června 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 36 a citovaná judikatura, jakož i v tomto smyslu rozsudek ze dne 8. září 2022, D. B. P. a další (Hypoteční úvěr v cizí měně), C-80/21 až C-82/21, EU:C:2022:646, bod 58 a citovaná judikatura].
- 57 Smluvní ujednání, které je prohlášeno za zneužívající, musí být v zásadě považováno za ujednání, které nikdy neexistovalo, takže nemůže mít vůči spotřebiteli účinky. Důsledkem soudního rozhodnutí o zneužívající povaze takového ujednání musí být tudíž v zásadě obnovení právní a faktické situace spotřebitele, ve které by se nacházel, kdyby uvedené ujednání nebylo sjednáno (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 61).
- 58 Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že povinnost vnitrostátního soudu neaplikovat zneužívající smluvní ujednání, které ukládá uhrazení částek, jež se ukázaly jako bezdůvodné, s sebou v zásadě nese odpovídající restituční účinek vztahující se k těmto částkám, jelikož neexistence takové účinku by mohla odporovat odrazujícím účinku, který se má podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s čl. 7 odst. 1 této směrnice pojit k rozhodnutím o zneužívající povaze ujednání obsažených ve smlouvách uzavřených prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, body 62 a 63).
- 59 Je třeba rovněž připomenout, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 vyžaduje, aby členské státy stanovily, že zneužívající ujednání nejsou „podle jejich vnitrostátních právních předpisů“ pro spotřebitele závazná (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 64 a citovaná judikatura).
- 60 Úprava ochrany, kterou spotřebitelům zaručuje směrnice 93/13, vnitrostátním právem však nemůže měnit rozsah, a tudíž podstatu této ochrany, a tím dokonce zpochybnit zvýšení účinnosti uvedené ochrany přijetím jednotných pravidel o zneužívajících ujednáních, které bylo cílem unijního normotvůrce, jak uvádí desátý bod odůvodnění směrnice 93/13 (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 65).
- 61 Platí tudíž, že i když je na členských státech, aby prostřednictvím svého vnitrostátního práva vymezily podmínky, za kterých se určuje zneužívající povaha ujednání obsaženého ve smlouvě a platí konkrétní právní účinky tohoto rozhodnutí, nic to nemění na tom, že takové rozhodnutí musí umožňovat obnovení právní a faktické situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby toto zneužívající ujednání nebylo sjednáno, zejména prostřednictvím nároku na vrácení

prospěchu, který k jeho tíži neoprávněně získal prodávající nebo poskytovatel na základě uvedeného zneužívajícího ujednání (rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Gutiérrez Naranjo a další, C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 66).

62 Předběžnou otázku je třeba posoudit právě ve světle těchto poznámek.

K předběžné otázce

63 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda v souvislosti se zrušením smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládány v tom smyslu, že:

- brání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má spotřebitel právo požadovat po úvěrové instituci náhradu jdoucí nad rámec vrácení zaplacených měsíčních splátek a poplatků uhrazených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení a
- brání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má úvěrová instituce právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení.

64 Je třeba konstatovat, že ve směrnici 93/13 nejsou výslovně upraveny důsledky neplatnosti smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem po odstranění v ní obsažených zneužívajících ujednání, jak uvedl generální advokát v bodě 44 svého stanoviska. Důsledky takového rozhodnutí tudíž musí určit členské státy; pravidla, která v tomto ohledu stanoví, přitom musí být slučitelná s unijním právem a zejména s cíli této směrnice.

65 Jak bylo kromě toho uvedeno v bodě 57 tohoto rozsudku, smluvní ujednání, které je prohlášeno za „zneužívající“, musí být v zásadě považováno za ujednání, které nikdy neexistovalo, takže nemůže mít vůči spotřebiteli účinky. Důsledkem soudního rozhodnutí o zneužívající povaze takového ujednání musí být tudíž v zásadě obnovení právní a faktické situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby toto ujednání nebylo sjednáno, zejména prostřednictvím nároku na vrácení prospěchu, který k jeho tíži neoprávněně získal prodávající nebo poskytovatel na základě uvedeného zneužívajícího ujednání (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 31. března 2022, Lombard Lízing, C-472/20, EU:C:2022:242, body 50 a 55, jakož i citovaná judikatura).

66 Vzhledem k tomu, že – jak plyne z judikatury citované v bodě 58 tohoto rozsudku – neexistence takového účinku by mohla odporovat odrazujícím účinku, který se má podle čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s čl. 7 odst. 1 této směrnice pojit k rozhodnutím o zneužívající povaze ujednání obsažených ve smlouvách uzavřených prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem, je třeba podobný restituční účinek uznat i tehdy, když zneužívající povaha ujednání smlouvy uzavřené mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem nezakládá pouze neplatnost těchto ujednání, nýbrž neplatnost této smlouvy v plném rozsahu.

67 Z článku 7 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s jejím dvacátým čtvrtým bodem odůvodnění kromě toho vyplývá, že cílem této směrnice je rovněž odradit prodávající nebo poskytovatele od používání zneužívajících ujednání ve spotřebitelských smlouvách.

- 68 Z toho vyplývá, že otázka, zda jsou vnitrostátní pravidla upravující praktické důsledky neplatnosti smlouvy o hypotečním úvěru, a to kvůli zneužívajícím ujednáním, slučitelná s unijním právem, závisí na tom, zda tato pravidla umožňují právně a fakticky obnovit situaci spotřebitele, ve které by se nacházel, kdyby tato smlouva nebyla sjednána, a dále zda nezpochybňují odrazující účinek, o nějž usiluje směrnice 93/13.
- 69 Co se v projednávané věci zaprvé týče možnosti spotřebitele vymáhat v případě zrušení smlouvy o hypotečním úvěru pohledávky jdoucí nad rámec vrácení zaplacených měsíčních splátek a poplatků uhrazených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i případného zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení, nic nenasvědčuje tomu – a to s výhradou ověření předkládajícím soudem – že by taková možnost zpochybňovala cíle uvedené v bodě 68 tohoto rozsudku.
- 70 V tomto směru je na předkládajícím soudu, aby s ohledem na všechny okolnosti věci, která mu byla předložena, posoudil, zda relevantní vnitrostátní pravidla umožňují právní a faktické obnovení situace, ve které by se spotřebitel nacházel, kdyby tato smlouva nebyla sjednána.
- 71 Pokud jde o odrazující účinek, o který usiluje čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, je třeba podotknout, že možnost uvedená v bodě 69 tohoto rozsudku může přispět k tomu, že prodávající nebo poskytovatelé budou odrazováni od toho, aby do spotřebitelských smluv včleňovali zneužívající ujednání, jelikož včlenění takových ujednání, která způsobují neplatnost smlouvy v plném rozsahu, by mohlo mít finanční důsledky jdoucí nad rámec vrácení částek zaplacených spotřebitelem a případného zaplacení úroků z prodlení.
- 72 Je třeba dodat, že nelze mít za to, že by přijetí takových opatření, jako jsou opatření uvedená v bodě 69 tohoto rozsudku, ze strany příslušného soudu, odporovalo zásadě právní jistoty, jelikož se jedná o konkrétní provedení zákazu zneužívajících ujednání, který je stanoven ve směrnici 93/13.
- 73 Kromě toho je nutno podotknout, že zásada proporcionality, která je obecnou zásadou unijního práva, vyžaduje, aby vnitrostátní právní úprava, která toto právo provádí, nepřekračovala meze toho, co je nezbytné k dosažení sledovaných cílů (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. března 2013, *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 74, a ze dne 8. prosince 2022, *BTA Baltic Insurance Company*, C-769/21, EU:C:2022:973, bod 34). Je proto na předkládajícím soudu, aby s ohledem na všechny okolnosti sporu v původním řízení posoudil, zda a v jakém rozsahu by vyhovění takovým nárokům spotřebitele, jako jsou nároky uvedené v bodě 69 tohoto rozsudku, překračovalo meze toho, co je nezbytné k dosažení cílů uvedených v bodě 68 tohoto rozsudku.
- 74 Z toho vyplývá, že v souvislosti se zrušením smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, která jsou v ní obsažena, platí, že směrnice 93/13 nebrání výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má spotřebitel právo požadovat po úvěrové instituci náhradu jdoucí nad rámec vrácení zaplacených měsíčních splátek a poplatků uhrazených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení, jsou-li respektovány cíle směrnice 93/13 a zásada proporcionality.
- 75 Co se zadruhé týče nároků prodávajícího nebo poskytovatele vůči spotřebiteli, je třeba uvést, že obdobně jako u možnosti spotřebitele vymáhat pohledávky vyplývající z neplatnosti smlouvy o hypotečním úvěru lze takové nároky připustit pouze tehdy, nezpochybňují-li cíle uvedené v bodě 68 tohoto rozsudku.

- 76 Jak přitom uvedl generální advokát v bodě 60 svého stanoviska, kdyby bylo úvěrové instituci přiznáno právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy a případného zaplacení úroků z prodlení, mohl by být zpochybněn odrazující účinek, o který usiluje směrnice 93/13.
- 77 Soudní dvůr již za jiných okolností uvedl, že kdyby vnitrostátní soud mohl měnit obsah zneužívajících ujednání v takových smlouvách, mohlo by být ohroženo splnění dlouhodobého cíle stanoveného v článku 7 směrnice 93/13. Tato možnost by totiž přispívala k eliminaci odrazujícího účinku pro prodávající a poskytovatele tím, že se taková zneužívající ujednání vůči spotřebiteli prostě a jednoduše neuplatní, a to v tom smyslu, že prodávající a poskytovatelé by byli i nadále sváděni k používání uvedených ujednání, jelikož by věděli, že i kdyby mělo být rozhodnuto o jejich neplatnosti, vnitrostátní soud bude moci smlouvu v nezbytném rozsahu doplnit, takže jejich zájmy budou tímto způsobem přesto zajištěny (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 69).
- 78 Stejně tak je třeba mít za to, že k eliminaci odrazujícího účinku, který má pro prodávající a poskytovatele zrušení uvedené smlouvy, by přispíval i výklad vnitrostátního práva, podle kterého by úvěrová instituce měla právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy, a získat tak odměnu za to, že spotřebitel tyto finanční prostředky použil.
- 79 Kdyby byli spotřebitelé při uplatňování svých práv vyplývajících ze směrnice 93/13 vystaveni riziku, že budou muset zaplatit takovou náhradu, byla by kromě toho ohrožena i účinnost ochrany, kterou spotřebitelům tato směrnice přiznává. Jak zdůraznil generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, takový výklad by mohl vést ke vzniku situací, kdy by pro spotřebitele bylo výhodnější pokračovat v plnění smlouvy, která obsahuje zneužívající ujednání, než uplatnit práva, která mu vyplývají z uvedené směrnice.
- 80 Tyto úvahy nemůže zpochybnit ani argumentace Bank M., která tvrdí, že kdyby prodávající nebo poskytovatelé neměli možnost požadovat náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy a případného zaplacení úroků z prodlení, získali by spotřebitelé „bezplatný“ úvěr. Nemůže je zpochybnit ani argumentace Bank M. a předsedy Komise pro finanční dohled (Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Polsko), které tvrdí, že kdyby bankám nebylo dovoleno po spotřebitelích takovou náhradu požadovat, byla by ohrožena stabilita finančních trhů.
- 81 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že v souladu se zásadou *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* (nikdo se nemůže dovolávat vlastní nepoctivosti) nelze připustit, aby smluvní strana těžila hospodářské výhody ze svého protiprávního jednání, ani aby jí byla poskytnuta náhrada za znevýhodnění způsobená takovým jednáním.
- 82 Jak v projednávaném případě v podstatě uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, případné zrušení smlouvy o hypotečním úvěru je důsledkem toho, že Bank M. použila zneužívající ujednání. Nelze jí tudíž přiznat náhradu za ztrátu zisku, který jí měla dle jejích očekávání uvedená smlouva přinést.

- 83 Jak zadruhé uvedl generální advokát v bodě 63 svého stanoviska, argument týkající se stability finančních trhů není v rámci výkladu směrnice 93/13, jejímž cílem je ochrana spotřebitele, relevantní. Kromě toho nelze připustit, aby prodávající nebo poskytovatelé mohli kvůli zachování stability finančních trhů obcházet cíle směrnice 93/13. Bankovní instituce totiž musí uspořádat svou činnost tak, aby byla v souladu s touto směrnicí.
- 84 V souvislosti se zrušením smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, která jsou v ní obsažena, tudíž platí, že směrnice 93/13 brání výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má úvěrová instituce právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení.
- 85 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že v souvislosti se zrušením smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, musí být čl. 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 vykládány v tom smyslu, že
- nebrání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má spotřebitel právo požadovat po úvěrové instituci náhradu jdoucí nad rámec vrácení zaplacených měsíčních splátek a poplatků uhrazených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení, jsou-li respektovány cíle směrnice 93/13 a zásada proporcionality, a
 - brání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má úvěrová instituce právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy, jakož i zaplacení zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení.

K nákladům řízení

- 86 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

V souvislosti se zrušením smlouvy o hypotečním úvěru v plném rozsahu, a to z toho důvodu, že tato smlouva nemůže nadále existovat po odstranění zneužívajících ujednání, platí, že

článek 6 odst. 1 a čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

musí být vykládány v tom smyslu, že

- **nebrání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má spotřebitel právo požadovat po úvěrové instituci náhradu jdoucí nad rámec vrácení zaplacených měsíčních splátek a poplatků uhrazených v souvislosti s plněním této smlouvy, jakož i zaplacení**

zákonných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení, jsou-li respektovány cíle směrnice 93/13 a zásada proporcionality, a

- **brání soudnímu výkladu vnitrostátního práva, podle kterého má úvěrová instituce právo požadovat po spotřebiteli náhradu jdoucí nad rámec vrácení finančních prostředků vyplacených na základě plnění této smlouvy, jakož i zaplacení zákoných úroků z prodlení ode dne výzvy k zaplacení.**

Podpisy.